

Vijf strategische vragen

Geachte aanwezigen, ik ben Raoul. De laatste tijd heeft u mij hier vaker gezien, maar ik ben er nooit aan toegekomen om mezelf formeel voor te stellen. Dat lijkt me nu wel gepast.

Ik ben freelance gedragswetenschapper met een Ph.D. in onderzoek naar veranderstrategieën en een achtergrond in de technische bedrijfskunde. Veel van de modellen die ik doceer zijn volgens mij ook toepasbaar op bestuurlijk niveau.

De overheid bepaalt de strategie voor een gebied—dat noemen we beleid. Onderzoek van de Zwitserse business school IMD stelt dat er bij het opstellen van een strategie vijf soorten vragen gesteld zouden moeten worden. Deze breng ik graag onder uw aandacht, omdat ik geloof dat deze vragen niet onbeantwoord mogen blijven in het PowerPort-traject.

1. Feitelijke vragen: Wat weten we? Wat zijn de feiten? Voorbeelden: Nederland moet klimaatneutraal zijn in 2050. En Shell is de grootste uitstoter van Brabant.
2. Creatieve vragen: Wat als? Wat als we gaan voor innovatie? En kiezen voor een systeem dat niet meer gebaseerd is op olie en plastics?
3. Uitvoeringsvragen: Hoe dan? Hoe maken we Shell klimaatneutraal?
4. Duidende vragen: Wat betekent dit? Voor Nederland? Voor de regio? Voor omwonenden?
5. Emotionele vragen: Wat voelen mensen hierbij?

Het is aan u, raad én college, om deze vragen voortdurend te blijven stellen.

Actualisatie Moerdijkregeling

Afgelopen vrijdag, 11 april, stemde 96% van de Provinciale Staten voor actualisatie van de Moerdijkregeling. Een duidelijk signaal. De motie roept op om, ik quote, "samen met de stuurgroep te onderzoeken of de regeling op korte termijn, mét indexatie, opnieuw operationeel kan worden". De provincie zoekt dekking hiervoor in eerste instantie bij het Rijk.

Wij vragen u, raad en college, om dit voorstel te steunen en actief te pleiten voor snelle actualisatie van de regeling. Wachten op het BOL-besluit in juni is te laat. Als er wordt gekozen voor uitbreiding van industrie in onze regio, kunnen we de krantenkoppen als "Moerdijk: Tóch knock-out in de achtste ronde" al dromen. En we weten wat er dan gebeurt: onze huizenprijzen dalen verder, en wij zitten vast—zonder perspectief.

De grens

Een geactualiseerde Moerdijkregeling is pas het begin. De zoektocht naar 1000 hectare extra industrieterrein in onze regio zet de leefbaarheid zwaar onder druk. De geluidsbelasting zal naar verwachting verdubbelen, voorzieningen zoals winkels en supermarkten worden minder bereikbaar, en recreatiegebieden dreigen te verdwijnen.

Daardoor verliest de regio aan aantrekkelijkheid. De waarde van woningen zal dalen, en inwoners én investeerders worden terughoudend. Dat leidt tot minder investeringen in het dorp. Daarmee belanden we weer in de vicieuze cirkel waar we, sinds de jaren '70 toen het industrieterrein ontstond, af en aan mee kampen.

U moet weten dat wij niet tegen verduurzaming zijn en snappen dat deze activiteiten belangrijk zijn voor Nederland. Maar, we maken ons zorgen over de uitvoering. Eerdere projecten van nationaal belang, zoals Moerdijk 2 en LPM, gingen keer op keer ten koste van ons dorp.

Een integrale visie

Om te voorkomen dat onze regio deze keer al te zwaar zou leiden onder een project van landsbelang, stond ik hier eerder al om te pleiten voor een integrale visie voor onze regio—met oog voor economische groei én leefbaarheid en brede welvaart.

Wij, Moerdijkers, in samenwerking met u, de raad en het college, ontwikkelde een leefbaarheidsvisie, welke kaders biedt waar de industrie rekening mee zou moeten houden om onze regio leefbaar te houden. Een van de belangrijkste uitkomsten: Moerdijkers willen geen uitbreiding van industrie binnen de driehoek A16-A17-Roode Vaart.

Toch zoeken TenneT en Enexis, zonder dat er een integraal plan ligt, naar ruimte voor hoog- en middenspanningsstations. Daarvoor zijn vier mogelijke locaties aangewezen, waaronder de Roode Vaart—die door deze bedrijven “Gorsdijk” wordt genoemd, alsof daarmee onze grens nietig kan worden verklaart.

Als dit de manier is waarop we samenwerken als het lastig wordt, dan stemt me dat weinig hoopvol. We mogen niet toestaan dat bedrijven beetje bij beetje en op verkapte wijze ruimte blijven claimen zonder visie voor het gebied dat zij onder druk zetten.

Twee overgebleven scenario's

Mijn inschatting is dat een mogelijke visie eigenlijk nog maar twee scenario's kent:

De eerste is geen uitbreiding van industrie binnen de driehoek A16-A17-Roode Vaart. Dit gebied wordt formeel bestempeld als leefgebied. De regio daaromheen zal verder zal worden opgesloten met industrie. Dit scenario zal forse investeringen vereisen om dorp Moerdijk leefbaar te houden, bijvoorbeeld om toegenomen geluidsdruk te compenseren en toegang tot voorzieningen mogelijk te houden.

Het tweede scenario is dat industrie wordt uitgebreid binnen deze driehoek. Zodra binnen deze grenzen wordt uitgebreid is dorp Moerdijk ten dode opgeschreven. Als de Roode Vaart wordt opgeofferd, is duidelijk dat geen enkele grens standhoudt—zelfs natuurlijke grenzen niet. De Appelweg ligt al over de natuurlijke grenzen heen. Door weer over deze natuurlijke grens heen te gaan wordt bewezen dat over een gebied geen harde afspraken kunnen worden gemaakt, als de spreekwoordelijke olifant met zijn neus door het sleutelgat is.

Onze vraag: Welk scenario kiest u? Het is tijd om uw keuze kenbaar te maken met actie. Doet u niets, dan laat u anderen voor u beslissen.

Laat ons niet stikken

Samenvattend. Onze oproep aan u:

1. Pleit voor actualisatie van de Moerdijkregeling voor het BOL-besluit in juni.
2. Formuleer een duidelijk standpunt over de toekomst van dorp Moerdijk.
3. Stel bij het bepalen van uw strategie vijf soorten vragen.

Dr.ir. Raoul Nuijten, raoulnuijten@live.nl

15 april 2025